

19 oktober 2022

Klimaatcommitment Financiële Sector

Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen

1. Inleiding

Aanleiding

In het Klimaatcommitment hebben ruim 50 financiële instellingen het initiatief genomen om een bijdrage te leveren aan doelstellingen van het akkoord van Parijs. Hierbij hebben zij onder andere afgesproken om vanaf 2020 over relevante financieringen en beleggingen het CO₂-gehalte te meten en uiterlijk in 2022 te komen met actieplannen inclusief reductiedoelstellingen.

In 2021 verscheen hierover de eerste voortgangsrapportage. Hierbij bleken er interpretatieverschillen tussen instellingen. Mede daarom hebben financiële instellingen, de overheid en verschillende andere belanghebbenden gevraagd om een uitleg van het begrip 'relevante financieringen en beleggingen'. Hierop hebben de koepels in het begeleidend schijven bij de eerste voortgangsrapportage aangekondigd met een gemeenschappelijke visie te komen. Deze leidraad is de uitwerking van deze visie. Ook blijkt er behoefte aan een leidraad voor de elementen die in een actieplan thuishoren. Tot slot wordt gevraagd om richting te geven aan het ambitieniveau van de actieplannen en meer algemeen de sector.

Doelen

Allereerst geeft dit document financiële instellingen een **leidraad voor wat ze moeten meten en welke elementen in een actieplan thuishoren**. Daarmee zorgt deze leidraad ervoor dat de uitvoering van de afspraken in het Klimaatcommitment, zo consistent mogelijk gebeurt. De koepels moedigen instellingen aan om deze leidraad te gebruiken bij het uitvoeren van de afspraken van het Klimaatcommitment. Deze leidraad vormt een verdere invulling van het oorspronkelijke Klimaatcommitment en leidt niet tot extra verplichtingen voor ondertekenaars.

Ten tweede is het document bedoeld om **stakeholders meer inzicht te geven** in de manier waarop financiële instellingen invulling kunnen geven aan de afspraken uit het Klimaatcommitment.

Totstandkoming

De vier koepels (Nederlandse Vereniging van Banken, Pensioenfederatie, Verbond van Verzekeraars en Dutch Fund and Asset Management Association) binnen de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment (CFSK) hebben, in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken & Klimaat en het ministerie van Financiën, gewerkt aan deze leidraad. Tevens is het document voorgelegd aan externe stakeholders.

Uitgangspunten

Dit document moet gezien worden binnen de context van, en als aanvulling op, richtlijnen en regelgeving die veelal ontwikkeld worden door of met de financiële sector:

- Een belangrijk overkoepelend uitgangspunt voor de leidraad is de verbinding met internationale ontwikkelingen en initiatieven. Zo vormen internationaal erkende methoden en standaarden, zoals Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA), volgens de voortgangsrapportage voor verreweg de meeste instellingen de basis voor het meten van het CO₂-gehalte.
- Daarnaast worden handvaten gegeven voor het formuleren van actieplannen en reductiedoelstellingen door organisaties zoals de IIGCC (bijvoorbeeld in het [Net Zero Investment Framework](#) en de [Supplementary Guidance on Target Setting](#)) en Science Based Targets (zie [Financial Sector Science-Based Targets Guidance](#)).
- Tot slot geeft de Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) bijvoorbeeld [richtlijnen](#) voor rapportage over de klimaatimpact en brengt de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) nieuwe verplichtingen met zich mee voor rapportage over de klimaatimpact.

Jaarlijkse herziening

De ontwikkelingen over het meten (en reduceren) van het CO₂-gehalte volgen elkaar snel op. Het is van belang dat instellingen zich blijvend informeren over deze ontwikkelingen, en in hun rapportages en actieplannen steeds uitgaan van de meest recente stand van de wetenschap en de best beschikbare technieken.

Op basis van de voortgangsrapportages en nieuwe inzichten wordt de leidraad in de CFSK besproken en indien nodig op basis daarvan herzien. Aan het eind van ieder jaar wordt een nieuwe versie gepubliceerd. Hiermee komt het document tegemoet aan de wens ambitieus te zijn. Tegelijkertijd past het in het ingroeimodel van het Klimaatcommitment.

2. Diversiteit en vergelijkbaarheid van financiële sector

Instellingen binnen de financiële sector hebben duidelijke overeenkomsten, maar er zijn binnen de sector enkele belangrijke verschillen. Zo is de hoofdactiviteit van banken het verstrekken van financieringen, leningen en hypotheeklen, terwijl institutionele beleggers investeren in onder andere aandelen, obligaties, hypotheeklen en onroerend goed. In Figuur 1 staat een overzicht met de typen financiële instellingen binnen het Klimaatcommitment.

Figuur 1: Overzicht typen financiële instellingen binnen het Klimaatcommitment

Categorie	Type instelling	Koepels
Banken	▪ Banken	▪ Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)
Instellingen met beleggings-activiteiten	▪ Pensioenfondsen ▪ Verzekeraars ▪ Vermogensbeheerders	▪ Pensioenfederatie ▪ Verbond van Verzekeraars ▪ Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)

Diversiteit

Banken hebben vaak een meer directe klantrelatie met de partij waaraan krediet verstrekt wordt, terwijl beleggers meestal vermogensverschaffer en/of aandeelhouder zijn van bedrijven. Ook zijn er verschillen tussen institutionele beleggers. Deze worden vooral veroorzaakt door regelgeving. Zo beleggen verzekeraars bijvoorbeeld maar beperkt in beursgenoteerde aandelen, terwijl pensioenfondsen juist veel beursgenoteerde aandelen aanhouden. Daarentegen is het aandeel woning hypotheeklen op de balans van verzekeraars groter dan bij pensioenfondsen.

De CFSK juicht toe dat het Klimaatcommitment is ondertekend door een brede groep financiële instellingen en begrijpt de verschillende snelheden. Dit betekent dat instellingen op verschillende manieren hun prioriteiten stellen. Financiële instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun handtekening onder het Klimaatcommitment en de mate van ambitie. Het spreekt voor zich dat we financiële instellingen actief aanmoedigen om deze leidraad te volgen en waar mogelijk de ambitie zelfs hoger te leggen.

Vergelijkbaarheid

Een belangrijk element uit de afspraken van het Klimaatcommitment is het streven naar harmonisatie en vergelijkbaarheid van methodes en resultaten. Financiële instellingen gebruiken steeds vaker dezelfde internationale standaarden. Deze leidraad helpt om deze elementen terug te laten komen in de rapportage en actieplannen. Instellingen werken voortdurend aan de ontwikkeling van methodes en daarin vindt convergentie plaats, zoals bij het in kaart brengen van gefinancierde emissies bij PCAF.

De website van het Klimaatcommitment wordt in de nabije toekomst meer ingericht als een database van bijvoorbeeld actieplannen. Belangrijker is dat binnen internationale initiatieven wordt toegewerkt naar verdere harmonisatie. Zo is er een analyse van PCAF Nederland rapportages op consistentie, volledigheid en vergelijkbaarheid in voorbereiding om hier een significante bijdrage aan te leveren.

Onderlinge ondersteuning binnen de sector

Binnen alle koepels (NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en DUFAS) zijn **expertgroepen** actief waarin leden hun klimaatinspanningen in het algemeen, en in het Klimaatcommitment in het bijzonder, bespreken en oog hebben voor de meest relevante internationale ontwikkelingen. De meerderheid van de ondertekenaars van het Klimaatcommitment neemt deel aan ten minste één van deze expertgroepen.

Duurzaamheid is een onderwerp waar instellingen intensief op samenwerken om elkaar verder te helpen. Zo hebben pionierende Nederlandse financiële instellingen het **fundament voor PCAF** gelegd en dat actief gedeeld in de wereldwijde financiële sector.

De koepels organiseren twee keer per jaar een **Klimaatwerkconferentie** waarbij financiële instellingen kennis, ervaringen en goede voorbeelden uitwisselen over onder andere het meten van het CO₂-gehalte, actieplannen en internationale standaarden.

Meerdere instellingen zijn aangesloten bij **internationale initiatieven** zoals het Net Zero Investment Framework, Net Zero Banking Alliance, ontwikkeling van rapportagestandaarden en samenwerkingsverbanden die zich op de decarbonisatie van specifieke sectoren richten. Door deel te nemen aan dergelijke overlegstructuren blijven zij op de hoogte van de meest recente internationale inzichten en geven zij die mede vorm. Instellingen krijgen dan ook zicht op de manier waarop andere financiële instellingen omgaan met het formuleren van doelstellingen die in lijn zijn met het akkoord van Parijs. De opgedane kennis wordt vervolgens vaak gedeeld met andere financiële instellingen in de expertgroepen van de koepels. Tenslotte blijft een **continue dialoog** met stakeholders van het Klimaatcommitment belangrijk om kennis te delen en elkaar te inspireren en scherp te houden.

3. Nadere duiding van ‘relevante financieringen en beleggingen’

Prioritering op basis van klimaatimpact en meetbaarheid

Voor alle financiële instellingen geldt dat in principe **alle financieringen en beleggingen relevant zijn**, met uitzondering van de categorieën waarvoor de broeikasgasemissies verwaarloosbaar zijn. Maar wat financiële instellingen met welke prioriteit gaan rapporteren of waarover ze actieplannen formuleren, kan per instelling en in de tijd verschillen. Hiervoor vormen klimaatimpact en meetbaarheid van sectoren en beleggingscategorieën een belangrijke leidraad. In Figuur 2 (leningen) en Figuur 3 (beleggingen) staat hiervan een overzicht op basis van de meest actuele ontwikkelingen.

Het doel is om te werken naar rapportages en actieplannen waarin alle categorieën betrokken worden, maar er is begrip voor de prioritering van categorie 1 op dit moment. De verwachting is dat over tijd meer sectoren en activaklassen van categorie 2 naar categorie 1 verschuiven.

Bij het prioriteren focussen financiële instellingen zich allereerst op de categorieën met de **hoogste klimaatimpact**. Dit doen instellingen op basis van de vraag waar ze verwachten met de financieringen of beleggingen de grootste bijdrage te kunnen leveren aan het beperken van klimaatverandering. Aangezien er categorieën zijn die een verhoudingsgewijs hoge klimaatimpact hebben, zoals de olie- en gassector en de mijnbouwsector, ligt het dan ook voor de hand om die financieringen en beleggingen met voorrang te rapporteren.

Een voorbeeld van prioriteren

Voor sommige financiële instellingen maakt vastgoed slechts 1% uit van de financieringsportefeuille. De betreffende financiële instelling kiest er dan mogelijk voor om zich met prioriteit te richten op het meten en rapporteren van het CO₂-gehalte en het formuleren van actieplannen van categorieën waarmee ze verwacht meer impact te kunnen maken op de reële CO₂-uitstoot.

Ook kan de klimaatimpact sterk geconcentreerd zijn, bijvoorbeeld in connectie met kolenproducenten. Dan kan 1% van de portefeuille een heel groot deel van de CO₂-voetafdruk uitmaken en kan er gekozen worden om dergelijke kleine percentages van de portfolio te rapporteren.

Een beleggingscategorie zoals cash of derivaten heeft doorgaans minder prioriteit, de klimaatimpact die met deze beleggingen gemaakt kan worden, is doorgaans beperkt. Tegelijkertijd laat [recent onderzoek](#) zien dat financiële instellingen nieuwe inzichten goed in de gaten moeten houden.

Het voorlopige doel van het prioriteren is om een zo efficiënt mogelijk klimaatbeleid te formuleren. **Het uiteindelijke doel is om over de gehele portefeuille de klimaatimpact te rapporteren, zodat de instelling kan bepalen waarop zij actieplannen kan formuleren.** Een financiële instelling beargumenteert de prioriteringskeuzes die zij maakt in haar rapportage.

Databeschikbaarheid

Het meten van de broeikasgasemissies van de portefeuille geeft financiële instellingen (en hun stakeholders) inzicht in de totale impact van de portefeuille op het klimaat. Op basis daarvan moeten financiële instellingen bepalen wat de mogelijkheden zijn om de broeikasgasemissies in hun portefeuilles te verminderen in lijn met de gestelde doelen.

Voor alle financiële instellingen geldt dat voor sommige financieringen en beleggingen het meten van het CO₂-gehalte nog (zeer) beperkt mogelijk is door het ontbreken van data van ondernemingen of tegenpartijen. Instellingen spannen zich op verschillende manieren in voor betere databeschikbaarheid en het verbeteren van meetmethode. Verschillende grotere financiële instellingen zijn hiervoor aangesloten bij initiatieven als PCAF of PACTA.

De beschikbaarheid van emissiedata neemt naar verwachting de komende jaren toe, maar is voorlopig in bepaalde gevallen een belemmering om te kunnen rapporteren over het CO₂-gehalte en/of om reductiedoelstellingen af te geven. Waar meetbaarheid een knelpunt is, kunnen instellingen zo mogelijk als alternatief voor harde data gebruikmaken van 'best-beschikbare schattingen' - voor zover andere (Europese) duurzaamheidswetgeving zich daar niet tegen verzet. Wanneer er gebruikgemaakt wordt van schattingen, wordt dat vermeld in de rapportage van de individuele instellingen.

Meetbaarheid financieringen voor leningenportefeuilles

Bij banken wordt de **meetbaarheid** van een financiering met name bepaald door de emissie-intensiteit van een sector. Dat wil zeggen dat volgens de richtlijnen van de Net-Zero Banking Alliance (NZBA) verwacht wordt dat leningen die de meeste impact hebben op het klimaat sowieso meegenomen worden. Om hier richting aan te geven zijn de volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) meest emissie-intensieve sectoren door de NZBA benoemd. In Figuur 2 staat welke sectoren dat voor banken zijn. De sectoren in categorie 1 komen in aanmerking voor alle stappen in het Klimaatcommitment, dus het meten van het CO₂-gehalte, klimaatdoelen stellen, rapporteren en actieplannen opstellen. Heeft een onderdeel van de balans naar verwachting een beperkt klimaateffect? Soms weegt het goed in kaart brengen van de klimaateffecten dan niet op tegen het potentiële CO₂e-reductieeffect. Een voorbeeld zijn derivaten, omdat het afgeleide financiële producten zijn.

Figuur 2: Prioritering sectoren voor leningen

Categorie	Beschrijving	Sector
1.	Prioriteitssectoren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Landbouw ▪ Aluminiumproductie ▪ Cementproductie ▪ Kolen ▪ Onroerend goed ▪ IJzer en staalproductie ▪ Olie en gas ▪ Elektriciteitsopwekking ▪ Transport
2.	Overige sectoren	Alle overige sectoren, die niet in categorie 1 vallen, zie NVB Protocol Transparantie Kredietverlening

Rapporteerbaarheid beleggingscategorieën

In Figuur 3 staat per beleggingscategorie welke mogelijkheden instellingen met beleggingsactiviteiten hebben om invloed uit te oefenen en de mogelijkheden om bij te dragen aan reële klimaatwinst. Internationaal erkende standaarden vormen hierbij de belangrijkste uitgangspunten.

Het gaat om standaarden voor het meten van de klimaatimpact en/of voor het stellen van klimaatdoelen voor aandelen, bedrijfsobligaties en vastgoed. Voor private equity en infrastructuur ontwikkelt NZIF op dit moment standaarden die later in 2022 worden verwacht. PCAF ontwikkelt momenteel een wereldstandaard voor staatsobligaties. Zodra deze standaarden beschikbaar zijn, wat zeer binnenkort is, verplaatsen die beleggingscategorieën van 2 naar 1.

De mogelijkheden voor beleggingscategorieën veranderen dus door de tijd heen. En dat beleggingscategorieën in twee groepen ingedeeld zijn, betekent niet dat de tweede categorie niet belangrijk is. De CFSK moedigt financiële instellingen van harte aan om over zoveel mogelijk beleggingscategorieën te rapporteren en actieplannen te formuleren.

Figuur 3: Prioritering beleggingscategorieën

Categorie	Beleggingscategorieën	Mogelijkheden in 2022
1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beursgenoteerde aandelen ▪ Bedrijfsobligaties ▪ Onroerend goed ▪ Hypotheken¹ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Meten CO₂-gehalte ▪ Klimaatdoelen stellen ▪ Actieplannen formuleren
2.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Staatsobligaties ▪ Private equity ▪ Private debt ▪ Infrastructuur ▪ Extern beheerde fondsen ▪ Overige asset classes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actieplannen formuleren <p><u>Waar mogelijk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ CO₂-gehalte meten ▪ Klimaatdoelen stellen

Categorieën vs. sectoren

Pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders organiseren hun investeringen vaak naar beleggingscategorie of asset classes, en niet naar sector. Toch is binnen de beleggingscategorieën de sectorsamenstelling wel degelijk relevant voor het te voeren klimaatbeleid en leggen beleggers ook prioriteit bij CO₂-intensieve sectoren.

¹ Aangezien beleggers geen klantrelatie met woningeigenaren hebben, is het sturen op CO₂-uitstoot in hypotheekportefeuilles niet mogelijk. Daarom richten beleggers zich bij hun hypotheekbeleggingen in eerste instantie op het verkrijgen van meer CO₂-data en het opstellen van actieplannen. Er wordt gewerkt aan een betere meetmethode in PCAF-verband. Beschikbare data is voor Nederland redelijk op orde, voor buitenlandse hypotheekportefeuilles ligt dit lastiger.

4. Leidraad voor het rapporteren van het CO₂-gehalte

Voor het rapporteren van het CO₂-gehalte geldt de volgende leidraad voor zowel banken als instellingen met beleggingsactiviteiten:

- a) Over boekjaar of kalenderjaar 2022 rapporteren instellingen het CO₂-gehalte voor ten minste hun financieringen en/of beleggingen in categorie 1 (zie Figuur 2 en 3). Instellingen die niet over hun financieringen en/of beleggingen in categorie 2 rapporteren, geven daarbij aan waarom dit niet mogelijk is.
- b) Instellingen rapporteren in ieder geval de broeikasgasemissies van hun financieringen en/of beleggingen en ten minste één relevante intensiteitsmaatstaf.
- c) Over boekjaar of kalenderjaar 2022 rapporteren instellingen in ieder geval over de Scope-1- en Scope-2²-emissies van deze financieringen en/of beleggingen.
- d) Instellingen worden aangemoedigd over Scope-3-emissies van financieringen/beleggingen te rapporteren. Zij nemen rekenschap van de aankomende Europese wetgeving voor Scope-3-emissies en zorgen dat hun rapportages daarmee in lijn zijn.
- e) Als een instelling gebruikmaakt van schattingen van het CO₂-gehalte voor een bepaalde categorie financieringen of beleggingen, dan wordt in de rapportage duidelijk aangegeven dat het om schattingen gaat. Dit geldt ook voor data die is aangeleverd door dataleveranciers, voor zover dat bij de instelling bekend is.
- f) Instellingen maken bij de berekening van het CO₂-gehalte gebruik van internationaal erkende methoden zoals PCAF. Verbeteringen of aanvullingen op de methodiek vanuit Nederlandse financiële instellingen zijn mogelijk, cruciaal is dat het een 'betrouwbare' methodiek is.
- g) De rapportage bevat een historisch en vooruitkijkend perspectief.

Als instellingen van bovenstaande leidraad afwijken, beargumenteren zij waarom zij dat doen. Elk jaar wordt de categorisering van financieringen en beleggingen opnieuw geëvalueerd en vastgesteld. Met als doel de posten waarover gerapporteerd wordt, verder uit te breiden. Het is een keuze per instelling om hier beleid op te ontwikkelen en verdere uitwisseling tussen instellingen gebeurt binnen de kaders van het mededingingsrecht.

² Scope 1: directe CO₂-uitstoot, veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie. Het betreft de uitstoot door eigen gebouwen-, vervoer- en productie-gerelateerde activiteiten. Scope 2: indirecte CO₂-uitstoot, door opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit of warmte.

5. Leidraad actieplannen en reductiedoelstellingen

Voor zowel banken als instellingen met beleggingsactiviteiten, geldt de onderstaande leidraad in 2022 voor actieplannen en reductiedoelstellingen. Als instellingen afwijken van deze leidraad, dan beargumenteren zij waarom zij dat doen.

- a. Instellingen formuleren actieplannen voor alle financieringen en/of beleggingen in categorieën 1 en 2. De actieplannen die instellingen presenteren, zijn in lijn met het akkoord van Parijs³. De financiële instelling licht daarin toe welke acties zij neemt om bij te dragen aan het akkoord van Parijs (netto-nul-in-2050) en in lijn zijn met maximaal 1,5°C opwarming. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van de ontwikkelde internationale kaders voor een 'Paris aligned'-klimaatbeleid voor financiële instellingen, zoals het Net Zero Investment Framework, het Net Zero Asset Owner Alliance Protocol, de Financial Sector Science-Based Targets Guidance en de UNEP FI's Guidelines for Climate Target Setting for Banks.
- b. Instellingen formuleren kwantitatieve CO₂-reductiedoelstellingen voor 2030 voor financieringen en beleggingen in categorie 1 of een wetenschappelijk gefundeerde doelstelling op basis van internationaal erkende standaarden die in lijn is met het akkoord van Parijs.
- c. Daarnaast worden instellingen aangemoedigd om doelstellingen af te geven voor het percentage tegenpartijen/bedrijven in categorie 1 en/of 2 dat in 2030 een wetenschappelijk gefundeerde doelstelling en geloofwaardig plan heeft afgegeven, die in lijn zijn met het akkoord van Parijs.
- d. Instellingen worden aangemoedigd doelstellingen af te geven voor groene financieringen of beleggingen in klimaatoplossingen in categorie 1 en/of categorie 2 waarbij gebruikgemaakt wordt van internationaal erkende definities.
- e. De voortgang op de doelstellingen wordt tussentijds gemonitord. Instellingen beschrijven het monitoringsproces dat zij hanteren om de voortgang op de reductiedoelstellingen te bewaken.
- f. Instellingen beschrijven de instrumenten en maatregelen die als onderdeel van de actieplannen ingezet worden om de (reductie)doelstellingen te bereiken. Deze richten zich op de interne operationele- en organisatieaspecten en op het beleggings- of kredietbeleid en strategie. Daarbij maken zij inzichtelijk welke specifieke maatregelen zij kiezen, hoe deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde reductiedoelstellingen en hoe zij hier in de praktijk invulling aan geven. Dit geldt zeker voor het instrument van engagement⁴. Enkele andere mogelijkheden zijn interne governance, impactfinanciering en stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen.

³ Vermogensbeheerders geven het (beoogde) percentage *assets under management* dat beheerd wordt in lijn met het akkoord van Parijs. Vermogensbeheerders beheren het vermogen van particulieren, bedrijven en instellingen, die zelf een belangrijke inspraak hebben in hoe hun geld wordt belegd. Daarom is het voor vermogensbeheerders niet altijd mogelijk om actieplannen en doelstellingen voor alle *assets under management* af te geven die in lijn zijn met het akkoord van Parijs.

⁴ Er zijn veel verschillende vormen van engagement. De methode van engagement hangt vooral af van de relatie met de gefinancierde partij. Belangrijk voor een goede engagement is het meten van de impact en het hebben van een duidelijke exitstrategie. Engagement gaat niet alleen over wat niet meer mogelijk is, maar juist ook over wat je als instelling wilt stimuleren, zoals organisaties die werken aan nieuwe energiebronnen.